

B. Jarosz, J. Kawecka, Bogusław Gediga

Grobniki, gm. Łubczyce, woj. opolskie, St. 7, AZP: 99-36/nie bad.

Informator Archeologiczny : badania 23, 24-25

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stym dnie i fragmenty dużego, płaskodennego naczynia) oraz dużo polepy ze śladami formowania. Odnotować należy również wystąpienie w jamie nr 41 typowego „łużyckiego” garnka o obmazywanej powierzchni. Z palenisk wzmiankowania wymaga wyłożony kamieniami, nieckowaty w profilu (miąższość do 0,40 m) obiekt nr 38, którego inwentarz ceramiczny stanowiły m. in.: dolna partia dużego, płaskodennego naczynia o powierzchni pionowo obmazywanej palcami, fragmenty niestarannie wykonanego naczynia sitowatego oraz fragmenty naczynia zdobionego grupami rytych linii.

We wczesnym średniowieczu użytkowana była przewarstwiona, owalna w planie jama odpadkowa nr 30, która zawierała m. in.: liczne fragmenty ręcznie lepionej i obtaczanej ceramiki, polepę oraz kości zwierzęce.

Późnośredniowieczną fazę użytkowania wyniesienia położonego między Łyną, a jeziorami Stobojno i Kominek potwierdzają pozostałości zagłębionych w ziemię domostw (obiekty nr 29, 33 i 47). Prostokątne w planie domostwa nr 29 i 33 zawierały fragmenty naczyń ceramicznych, kości zwierzęce oraz przedmioty żelazne, w tym gwoździe, okucia oraz piesznię. Ścisłą chronologię tej fazy użytkowania osady ustalić będzie można po bliższym określeniu dwóch brakteatów, które wystąpiły w obiekcie nr 47.

Przeprowadzone w tym sezonie prace pozwoliły zrealizować wytyczony cel. Wstępnie rozpoznano południowo-wschodnią partię stanowiska. Obecnie stwierdzić już można, że w „łużyckiej” fazie funkcjonowania osady użytkowany był cały południowo-wschodni człon wyniesienia, wraz z jej południowym, dochodzącym do bezimiennego cieku wodnego stokiem. Stwierdzony w wyniku badań stopień destrukcji stanowiska jest mniejszy niż podejrzewano.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

Badania będą kontynuowane.

Cieszanowice, gm. Gorzkowice woj. piotrkowskie St. 4 patrz. notit

Dąbrówka Zabłotnia woj. radomskie St. 13 patrz. okres rzymski

Dolic, woj. szczecińskie,
St. 45, AZP: 35-11

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kul-
tury Materialnej Zakład Archeologii Nado-
drza Pracownia Archeologiczna w Szczecinie

Badania prowadził mgr Stefan Wesolowski przy współpracy Heleny Bona. Finansował
IIKMN PAN. Pierwszy sezon badań. Osada kultury łużyckiej z IV okresu epoki brązu.

Badania terenowe na obszarze Kotliny Pyrzyckiej i jej morenowych obrzeżach od kilku lat koncentrują się na jednym z wybranych mikroregionów osadniczych kultury łużyckiej nad Małą Iną (rejon Dolic), gdzie uchwycono zespół stanowisk (cmentarzysk i innych śladów osadniczych) reprezentujących młodsze fazy osadnicze epoki brązu. Dotychczas przebadano dwa cmentarzyska (stan. 30 i 40) jednocześnie rozpoznawano powierzchniowo współczesne nekropolom osadnictwo. Celem badań było rozpoznanie osad i innych śladów zasiedlenia w badanym mikroregionie osadniczym. Na charakter tych badań, określonych jako zwiadowczo-wykopaliskowe, miała wpływ ograniczona dostępność do badań w postaci terenów zalesionych, stosunkowo rozległy obszar do rozpoznania obejmujący dwie nekropole, a także ograniczony czas i środki finansowe. W bieżącym sezonie wykopaliskowym koncentrowano się na odkryciu i przebadaniu śladów zasiedlenia w sąsiedztwie cmentarzyska na stan. 30. Penetrując powierzchniowo obszar 15 ha lasu (starodrzew — buk, dąb), przebadano na stan. 40 metodą odwiertów i wykopów sondażowych powierzchnię 6 ha odkrywając osadę zajmującą przestrzeń około 5 ha. Łącznie wykonano 90 odwiertów i 6 sondży o powierzchni 0,35 ara na głębokość od 0,80 m — 1,20 m. Poczyniono ważne obserwacje odnośnie charakteru warstw i ich funkcji pod względem przyrodniczym i kulturowym. Wyróżnioną warstwę II-gą — piasek żółto brunatny o dużej zawartości próchnicy, o miąższości 0,40 m, zawierającą liczne ułamki naczyń można by ocenić jako poziom gleby ornej ukształtowanej na badanym stoku pagórka przed posadzeniem lasu. Gleba ta przykrywała na obszarze badanym warstwę związaną z osadnictwem. W wyróżnionej warstwie III-ciej o miąższości 0,60 m, a zawierającej próchnicę brązową z popiołem, spalenizną, szczątkami organicznymi i ułamiaczkami naczyń możemy określić jako warstwę kulturową — pozostałość osady. Funkcję i charakter tej warstwy potwierdzają obiekty typu jamy ziemne z dużą zawartością ułamek naczyń, popiołów ze spalenizną i półziemianka z paleniskiem. Kolejna warstwa IV-ta, piasek ze żwirem o miąższości do 0,40 m, w którym wyróżniono warstewki próchniczne z dużą zawartością związków organicznych, stanowiła przypuszczalnie poziom pierwotnej próchnicy kopalnej ukształtowanej na wzniesieniu przed uchwyconymi tu śladami osadnictwa kultury łużyckiej.

Badania pozwalają na przeanalizowanie uzyskanych źródeł pod względem charakteru i funkcji odkrytej osady, zajmowanego obszaru, oceny chronologicznej, a także zaistniałych współzależności, m. in. czasowych między osadą a cmentarzyskiem.

Badania w mikroregionie dolickim będą kontynuowane.

Grobniki, gm. Głubczyce,
woj. opolskie,
St. 7, AZP: 99-36/ — nie bad.

Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu

Badania prowadziła mgr B. Jarosz, uczestniczyła J. Kawecka. Konsultował prof. dr hab.
Bogusław Grediga. Finansowało Muzeum Śląska Opolskiego. Trzeci sezon badań.
Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej.

Badania były kontynuacją prac prowadzonych w latach 1987-88. Wykop o wymiarach 10 x 5 m zlokalizowano na południowym stoku wzniesienia, równoległe do wykopu z roku ubiegłego.

Odsłonięto i przebadano 10 grobów ciałopalnych popielnicowych, większość z nich to groby popielnicowe obsypane resztkami stosu. Jedynie w przypadku grobów nr 35 i 40 uchwycono zarysy jam kształtu prostokątnego o lekko zaokrąglonych narożach. W przypadku pozostałych grobów zarysów jam nie stwierdzono.

Wyposażenie zmarłego stanowiły głównie naczynia gliniane. Jedynie w grobach nr 33 i 37 stwierdzono ozdoby z brązu (uszkodzona bransoleta oraz fragment trzonka szpili).

Przebadaną część cmentarzyska można datować na IV-V okres epoki brązu.

Materiały znajdują się w Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu.

Badania nie będą kontynuowane.

↑ Kichary, gm. Dwikozy woj. tarnobrzezkie St. 2 patrz neolit

Komarów, woj. zamojskie,
St. 9, AZP 90-90/13

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski w Zamościu

Badanie prowadził mgr Józef Niedźwiedz. Finansował WOA-K. Cmentarzysko kultury łużyckiej.

Stanowisko odkryto w 1988 r. podczas meliorowania łąk pomiędzy Komarowem, Antoniówką i Wolicą Brzozową. Podczas kopania rowu melioracyjnego zniszczono kilka grobów. W wyniku interwencji jednego z mieszkańców Komarowa, który zawiadomił WOA-K w Zamościu, przeprowadzono badania ratownicze w celu zabezpieczenia materiałów.

Założono wówczas dwa wykopu (nr 1 i 2) co pozwoliło odkryć 9 grobów oraz pewną ilość materiału luźnego w tym, m. in. sierp brązowy. Wyniki badań okazały się bardzo interesujące. Materiał wskazywał na bardzo wczesną chronologię cmentarzyska o czym świadczyły wyraźne wpływy „trzcinięckie”. Dlatego też zdecydowano się na dalsze prace.

Wykop nr 3 założono po zachodniej stronie rowu melioracyjnego (ryc. 1). Okazało się, że cmentarzysko nie obejmuje tamtego terenu. Uzyskano jednak interesujący materiał kultur „wczesnobrązowych” m. in. narzędzia krzemienne: sierp, drapacz, grocik sercowaty, dwufcienną siekierkę a także ołtopki i wióry krzemienne oraz fragmenty ceramiki. Dwa duże fragmenty ceramiki pochodziły z wierzchniej warstwy (ziemia z rowu) i są to prawdopodobnie pozostałości po zniszczonych grobach.

Jeden fragment o zdobnictwie „trzcinięckim” a technologii „łużyckiej” sugeruje ścisłe kontakty obu kultur. Można co prawda mieć wątpliwości co do tego czy ów fragment został prawidłowo zaklasyfikowany do kultury łużyckiej, ale przykład ubiegłoroczny (małe naczynie z zdobnictwem „trzcinięckim” znalezione w popielnicy kultury łużyckiej) zdaje się rozwiewać te wątpliwości.

Wykop 4 bezpośrednio przyległy do wykopów ubiegłorocznych przyniósł spodziewane efekty. Na głębokości ok. 40 cm odkryto 18 grobów kultury łużyckiej (z tego wyeksplorowano 14 a 4 widoczne w profilu pozostawiono) co podwyższa ich liczbę do 27.

Stan zachowania popielnic był bardzo zły głównie ze względu na podmokłe podłoże. Większość naczyń jednak udało się zrekonstruować. Na uwagę zasługuje popielnica z grobu 19-tego bogato zdobiona — na brzuścu żłobkami ukośnymi i poziomymi, na szyjce żłobkami poziomymi, łezkami i „jodelką”. Motyw „jodelki” znany jest, ale w innym układzie z kilku stanowisk tego terenu.

Prawie wszystkie popielnice (poza jednym wyjątkiem) miały kształt dwustożkowaty, różniły się jednak znacznie cechami drugorzędnyymi, część była zdobiona na brzuścu żłobkami ukośnymi, kilka naczyń posiadało ucha, kilka było czernionych a jedna lekko chropowata. Na cmentarzysku wystąpiło duże zagęszczenie grobów: ok. 6 na m², podczas gdy na innych cmentarzyskach z tego terenu ledwie 1-2 groby na m². Brak jak dotychczas grobów jamowych.

↑ Krzemionki, gm. Bodzechów woj. kieleckie St. 10 patrz neolit

Lusówko, gm. Tarnowo Podgórne,
woj. poznańskie,
St. 18, AZP: 52-25/47

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadził mgr Jan Dudziak. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Osada kultury łużyckiej. Ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego.

Stanowisko położone jest na południowym stoku niewielkiego wyniesienia, ok. 350 m na południe od rzeki Samy i ok. 1 km na zachód od samej wsi. Badania o charakterze ratowniczym miały na celu przebadanie nie wyeksploatowanej jeszcze części piasznicy leżącej na północnym skraju osady i stanowiącej szczyt wspomnianego wyniesienia, a zainspirowane zostały przypadkowym znalezieniem tam 3 jam, a w nich ceramiki.

Stosując wiercenia łaską geologiczną przebadano obszar o powierzchni ok. 1500 m². Założono w efekcie 3 wykopy o łącznej powierzchni ok. 60 m².

W trakcie badań zarejestrowano 5 obiektów, najprawdopodobniej jam gospodarczych, o średnicach od 0,8 do 1,2 m i głębokościach od 0,3 do 0,8 m. W obiektach tych znaleziono łącznie 391 ceramiki oraz kilkanaście fr. kości zwierzęcych i kilka ulamków polepy. Ceramika (wyłącznie łużycka) pozwala ustalić chronologię na IV-V okres epoki brązu.